

ACC. N:R M. 11466:1-17 (foto a° s. 14a)

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *se innes i uppteckn.*
Härad: *Diverse* Berättare: *"*
Socken: *"* Berättarens yrke: *"*
Uppteckningsår: *1947-49.* Född år *.....* i *.....*

Hälsningar.

s. 1-17

Lu F 62.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning

vid Lunds universitet

FINNGATAN 8 - LUND

Tel. Lund 115 28

M. 11466

Lund den 22/11 1948.

Herr Carl Jönsson,

Ö.Asmundstorp,

Eslöv.

Vi tacka för Eder uppteckning om hammak, som vi för någon tid sedan erhöll från Eder, jämte det utmärkta fotografiet. - Nu undra vi om vi får behålla det senare? I så fall vill vi ersätta Edra utgifter för fotograferingen, Vi bedja Eder alltså vara vänlig tillskriva oss med uppgift om hur mycket fotograferingen kostat Eder varefter vi skall honorera detsamma.- Likaså undra vi om Ni skulle vilja besvara flera av våra frågelistor i fortsättningen givetvis mot ersättning? -

Vi tacka alltså för Edert bidrag och emotse Edert svar. - Var god medsänd även negativet till kortet, då vi behöver det för våra samlingar.

Högaktningsfullt
FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Br

Skrivelser till arkivet böra sändas utan personadress.

22.3 105/130c

Acc. nr M 1 1 4 6 6: 1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*

Härad: *Ingelstad RM*

Socken: *Ö. Hoby*

Uppteckningsår: *1947.*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Per Olsson*

Adress: *Östl. Hoby 50 Halmåkra*

Födelseår och födelseort: *17/11 1879 Borby*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- Jag har gjelf halmtak 2 vasstak p. halmkunnare.*
- 1/ halmen är bunden på läckten.*
- 3/ det är slagtröskad halm.*
- a/ 3% procent*
- b/ 10 "*
- c/ 20 "*
- d/ 50 "*
- 5/ ja*

M. 11466:2.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god, beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

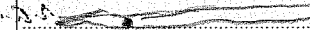
8.8/2 58. Kallar vi en spontant för klappträ vid ett personligt besök. Har varit att komma i hus vruga.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6/ jag använder lörande band kabel
7/ först binder man upp en stegs längs
takskägget sen lägger man i laget tjockt
sen lägger jag klappar på sen har man
en nål och binder det

8/ jag använder nål, raga, spennare och knif
b/ samma redskap som nu

nålen 50 centimeter lång

raga

60 centimeter lång bredd 10 centimeter

spennare

50 centimeter lång

kniv

bödeske

fickant

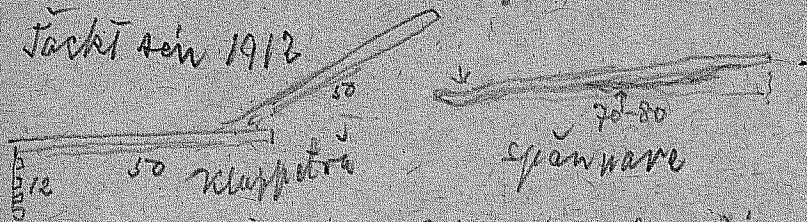
10/ nål att fästa tråden,
raga att klappa upp halmen
spennare när man binder det fast
och knif att skära ner

8. 6/7 56

Per Olsson, Örnahusen, 77 år.

Borrby

Jäckt sein 1912

läggs fram i två båda
kabelgarn i nyttan

{ 3 kr, för 9-olna-Sli
3.25 " " om fler läst
+ fri kost. färdigt, på dagarna.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

" jag använder bara knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

12/ den tröskas först sedan ryster man den lösa
halmen i från så där blir styva strången
b/ vassen kan man hugga och lägga på
medet samma

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

13/ a ja

b/ ja

c/ man drar en tråd sedan skär man det
rakt

d/ jag har lagt på en villa på sammanman

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14/ man lägger lös haln upp sedan lägger
man rögeträ på.

b/ man sticker in halmen med bödeske

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15/ jag arbetar på taket
också en som passar upp

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskedarna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M.11466:4.

16/ ja för 25 år sen då var jag med på att där var hål i vindskedarna men nu fins där inte någon.

17/ ja det lägges på läkt.

18/ ja de lades äfven på boningshus men inte nu.

20/ jag har varit taktäckare i 30 år vitt omkring

21/ jag har ett jordbruk och varit murare i mellan

uppteckn. fixerad!

92. 120/114ab

Acc. nr M. 1 1 4 6 6 : 5

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: Skåne

Namn: Mrs Peter Jönsson

Härad: Luggårds Allm

Adress: Tjöröd Höganäs

× Socken: t.ex. Höganäs!

Födelseår och födelseort: 1895 Wättinge

Uppteckningsår: 18

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

halmtak fins de kaller på äga väk
galnivalserat järntråd används
nu på senare tider

för närvarande ligger inga nya halmtak

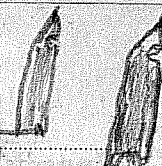
för 50 år sedan var halmtaken de vanligaste
på den tiden användes på landsbygden
tellingar och rafta

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.11466:6

stältråd fortlöpande söm
länte

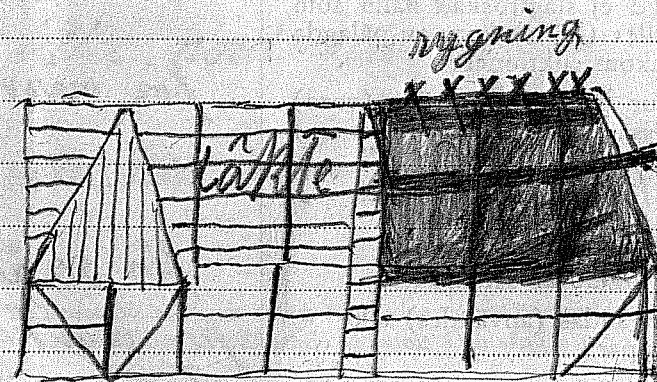

stälträden skall
vara på di' der ovanstående

knivar

der behöfs inga andra redskap

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

inte på senare är

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

*det skall bindas
som vanligt*

15. Hur många arbetar samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 11466:7.

nej

den skall kammars och stötas

*så den blir genom notändan
den läggs på taket samtidigt som de luger.
det är sällan att det täcks med vass / den af
dett täckes utanpå det gamla taket
de har vatt de vanligaste 130 år*

ja

de skall sjöras efter en snor

X *der läggs först halm sedan trä
träna skall vara af ek i rätt tunga*

en till att bära up halm

en till att föra ut skottan

*när man lägger utanpå de gamla
di skall man skaffa som låter täcka*

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

M. 111466:8.

det brukas för en 30 år sedan

lägges på läkten

de användes på boningshus

nej

i hela nordvästra Skåne

har inte haft något annat arbete

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

97.

121/120 d

Acc. n:r M. 11466:9.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *N. Åbo* *Krs*Socken: *Rya*Uppteckningsår: *1949*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Albin Hauns*Adress: *Snestog Elst*Födelseår och födelseort: *18/4 1878.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Halmtak i mindre omfattning.

Vasstak finns i min ungdom på en lathusbyggnad i Rönneby.

Alla tak vara bundna med "raft" och vidjor som gick runt om takets kända bindes med ståltråd

Nej.

Före 1900 ca 50%

Nymen högst 10%

"Raft" = ja före

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

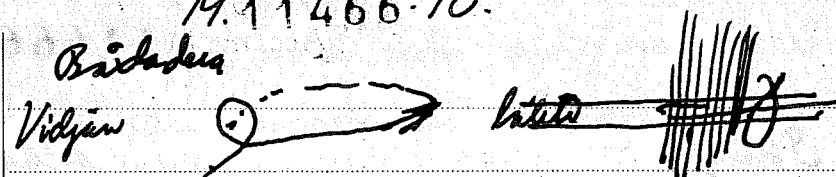
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 11466:10.

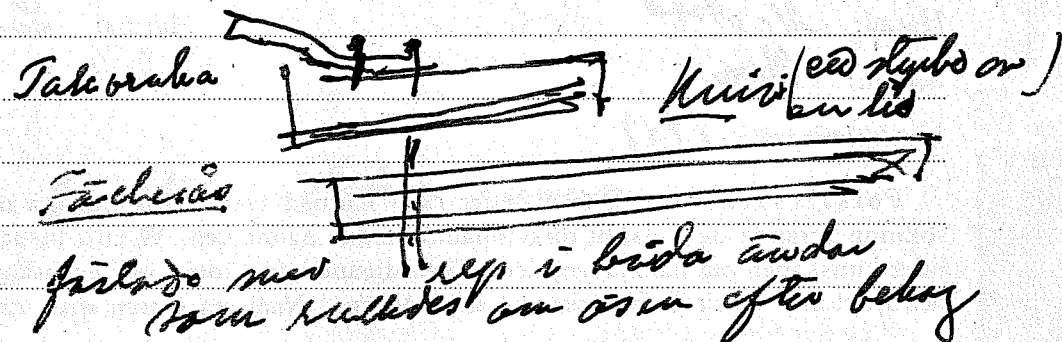
Bästade

Vidjén

Takoraka

Färdiga

färdiga med rep i båda ändar som kuddes om ösen efter behov

Takoraka 5x5 tum om 12 alen. långd.

M. 11466:11.

Mycket sällan

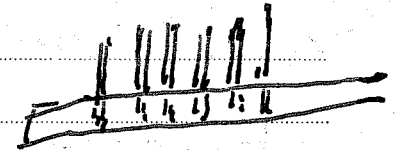
11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

Genom repning av halmläp
som färdig i en stagg

Vassen var mycket vanlig

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

Stor för. I senare tid mer vanlig

Ju. med skära

Två skär efter en linje. Något kollar på takets innera

Stor men

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

med kollar men och ljug efter s. k. stagg. och ryggseläppar
Jensen inlämning av min halmläp som bindes fast

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

2 man - En ligger upp halmen. Den andra fäster efter och bindes. Sedan ett band läggs upp
hallas täcket är lagat upp och bindes på
mer och skaffas upp nya band för fasthet
mengen

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

M.11466:12.

Ja för 90-100 år sedan aldrig no.
Sedemera uphöjdes en stenbänk på vindskedans

på läkt.

Ja. för. Nyligen numera.

Ja.

I min ungdom var jag med som bärare
sedrig sedan.

Byggnadsarbetare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

65. 113/120 b 74 n:60!

Acc. n:r M 1 4 6 6:13.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Önsjö* *Men*Socken: *Fjellensås*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Earl Jönsson*Adress: *Ö. Samundskog 4 Båstev*Födelseår och födelseort: *1872 Y. Skövde*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. *Endast halmtak.*2. *Ja.*3. *Nej.*4. *a. cirka 3% c. cirka 20%*6. *" 10% d. " 70%*5. *Ja.*

M. 11466:14

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Användes både delarna.

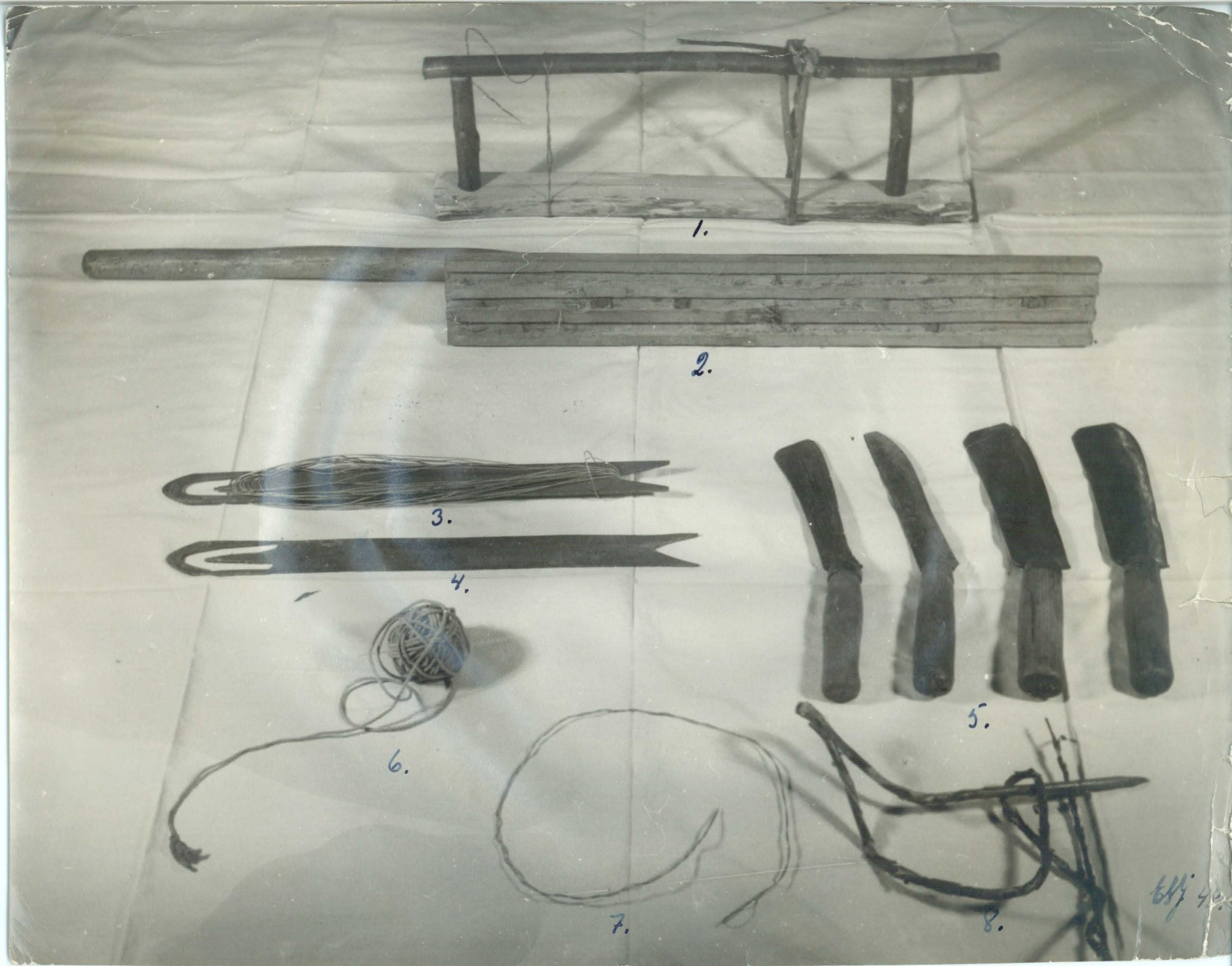
7. Man teger en fränsig och sticker denna ner om läkhet och upp om skäppen varefter lägges en ntt. bakåglä, och em. änden stickes och dras till, och enos ett par varv, och därav har bildats en knut. Liknande förfarings-sätt för stälkedsrigan. Foto 8. 7. 1.

8. a. naga, knivar, snor, mål s. k. skotta, räfa, skuffel, stegar och trästoge. Foto 2. 5. 6. 3. 4.

9. Naga består av en träda med refflad undersida, hela längden c. a. en m. ^{inkluderar} med skaft. Knivarna äro något bakåtblästa. Snor = flätat snöre. Mål är ett plattjärnsstygge med artag. Räfa, skuffel och stegar helt vanliga. Trästoge består av två träsammanfogade med 4-5 järnstavar, beroende på stegens längd.

M. 11466:14a.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsförsk-
ning vid Lunds universitet

10. Vaggan användes vid uppslagning av halmen
och vid nedskärning av taket.

Knivarna användes vid nedskärning av
tak och takskägg.

Snor användes vid takskäggets nedskär-
ning.

Nål användes vid påsyning av tak.

Rälssa användes för uträkning av halmskåpa.

Skjffet användes för uppslagning av tak-
skägget.

Trärelstyg användes att ligga på knä på under
laktäckningen.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 11466: 16.

11. Knäputor, lädermanchetter och vanliga skor.

12. a. restes, kammas och knipplas
b. restes och knipplas

Vassen buggas med lic när isen här förvaras under tak.

13. a. båda delarna b. ja c. nedskäres med kniv d. frös men inte nu.

14. a. båda sidor äro täckta, lös halmen lägges över ryggen på den lösa halmen lägges ryggsä. b. halmen sticks upp under den gamla halmen och behandlas i öfrigt som vanligt tak.

15. två eller tre män därav en handlangare

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 11466:17.

16. Har hört talas om det men aldrig
sett det.

17. Ja läkt s. k. skottläkt

18. Ja.

20. Åren 1903-1937 omkring en mils
omkrets från Estiv räknat, samt
något i hembyggs län.

21. Har även läkt med taktegel, papp, spån
samt.